

**EUROPEAN
REFORMS
BULLETIN
2021 No 1**

European Reforms Bulletin

2021

scientific peer-reviewed journal

No. 1

Founded and edited by Centre for European Reforms Studies, a.s.b.l. Grand Duchy of Luxembourg (Registre de commerce et des sociétés, Luxembourg, F 10.340, siège social: L-1541 Luxembourg, 36, boulevard de la Fraternité).

Tel.: +352661261668

email: bulletin@email.lu

http://cers.eu.pn/bulletin.html

Editorial board: Yeskov S. (D.Sc., Assoc. Prof., Luxembourg, editor-in-chief), Zaiets O. (PhD, Assoc. Prof., Luxembourg, deputy editor), Dymarskii Ia. (D.Sc., Prof., Russian Federation), Kaluzhnyi R. (D.Sc., Prof., Ukraine), Karchevskiy N. (D.Sc., Prof., Ukraine), Korystin O. (D.Sc., Prof., Ukraine), Kretova A. (PhD, Russian Federation), Nedodaieva N. (D.Sc., Prof., Israel), Rozovskiy B. (D.Sc., Prof., Ukraine), Zablodska I. (D.Sc., Prof., Ukraine).

European Reforms Bulletin is an international, multilingual (English, Ukrainian, Russian), scholarly, peer-reviewed journal, which aims to publish the highest quality research material, both practical and theoretical, and appeal to a wide audience. It is an official bulletin of the Centre for European Reforms Studies and is published 4 times a year (quarterly). It includes articles related to legal and economic issues of reforms in European Union and Europe-oriented countries, including efficiency and experience of these reforms, comparative studies on all disciplines of law, cross-disciplinary legal and economic studies, and also educational issues. It welcomes manuscripts from all over the world, in particular from countries which made European choice recently. It accepts articles from professional academics, researchers, experts, practitioners and PhD students.

Responsibility for the accuracy of bibliographic citations, quotations, data, facts, private names, enterprises, organizations, institutions and government bodies titles, geographical locations etc. lies entirely with authors. All the articles are published in author's edition. Authors must accept full responsibility for the factual accuracy of the data presented and should obtain any authorization necessary for publication. The editorial board and the Centre for European Reforms Studies do not always share the views and thoughts expressed in the articles.

The editorial board reserves the right to refuse any material for publication and advises that authors should retain copies of submitted manuscripts and correspondence as material cannot be returned. Final decision about acceptance or rejection rests with the editor-in-chief and editorial board. By submitting an article for publication author declares that the submitted work is original and not being considered elsewhere for publication and has not been published before.

Recommended for publication by the Centre for European Reforms Studies (protocol of the general meeting No. 03 07.04.2021)

© European Reforms Bulletin, 2021

© Authors of articles, 2021

Table of contents

Bandar N.M. Legal Regulation of the Implementation of State Migration Policy by Diplomatic Institutions of Ukraine	2
Baskov V. Implementation of Foreign Experience of Organizational Arrangements Committed by the Units of the National Police of Ukraine Aimed at Cessation of Group Violations of Public Safety and Order	11
Bliashenko O.O. Using the capabilities of operational units during a special task as part of an organized criminal group	16
Burangulov A. On the Question of Tactical Techniques of Conducting Negotiations with Criminals When the Captives are Taken	19
Fedorchenko O.V. Legal regulation of Correspondence Delivery Byrussian Shippin Gand Commerce Company, end of XIX– beginning of XX Century	23
Haran O.V. Selected Problems of Making Court Decisions on Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards	26
Karbovskiy D.O. Problem Issues in the Activities of the National Police Bodies	31
Kholostenko A.V. Peculiarities of Conducting Investigative (Search) Actions During the Investigation of Criminal Activity of Criminal Groups of Paramilitary	33
Kononenko Yu.S. Subject Matter of a Crime for High Treason: Art. 111 of the Criminal Code of Ukraine	38
Kostiuchkov S.K. The Specifics of Teaching Philosophy to Future Lawyers in Terms of Distance Learning	42
Melnikova O. The COVID-19 Pandemic and the Problem of Human Trafficking: Impact, Risks, Challenges	47
Morgunova T.I. The Concept and Types of Capital Construction in Ukraine	51
Petrenko D.V. The Interaction of Corporate Ethic Rules with Legal Norms by Experience of Implementation Ethic Codes by Commercial Companies of Ukraine	56
Rudnychenko S. Problem Issues of the Administrative Activity of the National Police of Ukraine	61
Savelieva I. Communicative Component in Forensic Identification	65
Shevchenko N. Legal Status of the Community Police	71
Solovei O.M. Introduction of European Standards in Police Activities	75
Tarasenko V.E. Peculiarities of the collection by the defense party of evidence related to the identification of a person on the basis of voice in criminal proceedings	78
Tatarchenko O.M., Litvinova I.M. Diffusion of Innovation: Micro and Macro Levels	82
Teteriatnyk H.K. Terms of Pre-trial Investigation in Criminal Proceedings in Conditions of Extraordinary Legal Regimes	87
Tsekhan D.M., Murashko A.S. The Expediency of Using the Results of Psychophysiological Research Conduction Using a Computer Polygraph in the Collection of Evidence in Criminal Proceedings Against the Life and Health of a Person	92
Ustiuzhaninova O.T. Conceptual Prerequisites for Formation of Criminal-Executive Principles of Functioning of the State Criminal-Executive Service of Ukraine	97
Veselova L. Yu., Verbytsky O.D. Powers of Internal Security Departments in Administrative and Legal Security in the Police	104
Yusubov K. Foreign Experience in Regulating Criminal Liability for Crimes that Encroach on the Execution of a Court Decision	109

THE EXPEDIENCY OF USING THE RESULTS OF PSYCHOPHYSIOLOGICAL RESEARCH CONDUCTED USING A COMPUTER POLYGRAPH IN THE COLLECTION OF EVIDENCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS AGAINST THE LIFE AND HEALTH OF A PERSON

Dmytro M. Tsekhan,

National University «Odesa Law Academy», Ukraine

e-mail: dimatsekhan@gmail.com

Anastasiia S. Murashko,

National University «Odesa Law Academy», Ukraine

e-mail: anastasiaturashko999@gmail.com

Abstract: the article analyzes the feasibility of using the results of psychophysiological research carried out using a computer polygraph in the collecting evidence in criminal proceedings against human life and health. Attention is drawn to the state of the current legislation, which allows the use of a polygraph on the territory of Ukraine. Cases are highlighted in which the investigator should apply for a psychophysiological study using a computer polygraph during the investigation of crimes against human life and health: conducting a psychophysiological study using a computer polygraph, when, during the repeated interrogation of a suspect/witness, there are conflicting testimonies or a change in testimony the person being interrogated; the use of psychophysiological research using a computer polygraph in the investigation of crimes against the life and health of a person of past years; when the suspect/accused insists on conducting a psychophysiological study using a computer polygraph. It is indicated that conducting the designated research has a tactical function during the investigation of crimes. It is also proposed to supplement Part 3 of Art. 42 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, clause 12-1 of the following content: "Submit a petition to conduct a psychophysiological research using a computer polygraph".

Keywords: psychophysiological research, polygraph, evidence, investigator, crimes against life and health.

Постановка проблеми. 2012 рік ознаменувався прийняттям в нашій країні нового Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України). Втім, не дивлячись на проведену масштабну та широкоаспектну роботу законодавця з розроблення вказаного нормативно-правового акта, не всі використовувані в слідчо-судовій практиці заходи отримали свого закріплення, зокрема це стосується психофізіологічного дослідження із застосуванням комп'ютерного поліграфа. Виявлення, розслідування та протидія злочинам, вчинюваним проти життя та здоров'я особи, є чи не найбільш важливим завданням сучасної правоохоронної системи України, оскільки відповідно до ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, тому виникає нагальна потреба в розробці найбільш дієвих та результативних засобів, що надади б змогу вчасно та ефективно попереджувати та розслідувати зазначені протиправні діяння.

Стан дослідження. Проблемам використання та застосування комп'ютерного поліграфа під час розслідування різних категорій злочинів свого часу приділили увагу такі видатні вітчизняні та зарубіжні науковці: Р.С. Белкін, П.Д. Біленчук, Л.П. Ващук, А.Ф. Волобуєв, Я.В. Комісарова, В.К. Лисиченко, А.В. Мовчан, Т.Р. Морозова, О.О. Пунда, М.М. Ржевська, П.П. Тищенко, В.В. Черней, С.С. Чернявський та інші дослідники. Проте не можна цілком впевнено стверджувати, що було повною мірою досліджено всі аспекти використання психофізіологічного дослідження під час розкриття протиправних діянь, передбачених законом про кримінальну відповідальність, зокрема і злочинів проти життя та здоров'я особи. Водночас варто звернути увагу, що досить часто погляди науковців та практичних працівників з приводу доцільності та ефективності використання зазначеного пристрою, який часто називають «детектор брехні», різняться, що створює приводи для наукових дискусій та є причиною подальших розробок з вказаної теми.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні доцільності використання результатів психофізіологічного дослідження, проведеного за допомогою комп'ютерного поліграфа, під час збирання доказів у кримінальних провадженнях проти життя та здоров'я особи та спробі сформулювати пропозиції щодо вдосконалення діючого кримінального процесуального законодавства в розрізі окресленої проблематики дослідження.

Виклад основного матеріалу. Злочини проти життя та здоров'я особи – це одна з найбільших категорій протиправних діянь, вчинюваних на території України. Дана теза підтверджується звітними

даними, наданими Офісом генерального прокурора, зокрема, за 2019 рік про підозру у вчиненні злочинів, передбачених Розділом II Особливої частини Кримінального кодексу України (далі – КК України), було повідомлено 20 004 особам та виявлено 18 776 осіб, які вчинили зазначені злочини; за 2020 рік повідомлено про підозру 21 253 особам та виявлено 20 113 осіб; за січень-березень 2021 року повідомлено про підозру 4 578 особам та виявлено 3 848 осіб відповідно. Слід наголосити, що всього за 2019 рік було повідомлено про підозру у вчиненні злочинів 119 229 особам, виявлено 109 825 осіб; за 2020 повідомлено про підозру 111 420 особам, виявлено 102 007 осіб; за січень-березень 2021 повідомлено про підозру 23 321 особі, виявлено 17 725 осіб відповідно [7]. Тобто, як вбачається з наведеної статистичної інформації, дійсно, означена категорія злочинів складає досить великий масив з усієї сукупності протиправних діянь, що вчиняються на території нашої країни. Наведене дає підстави стверджувати, що необхідно розширювати спектр використовуваних засобів під час розкриття злочинів органами досудового розслідування для прискорення та покращення роботи «машини правосуддя». Останнім часом у науковому колі жваво говорять про необхідність запровадження під час розслідування протиправних діянь використання такого приладу як комп'ютерний поліграф. Зокрема таку точку зору висловлює Н.О. Симоненко, яка зазначає, що ефективним видається використання науково-технічного приладу – поліграфа, значущість застосування якого під час досудового розслідування переконливо доведено слідчою практикою у понад 100 країнах світу. Однак на цей час в Україні повноцінний процес застосування поліграфа у кримінальному провадженні гальмується, причиною чого є відсутність законодавчого закріплення цього науково-технічного приладу [6, С. 265-266].

Слід зазначити, що на сьогодні чинний КПК України у ст. 84 як джерела доказів передбачає фактичні дані, отримані у передбаченому цим Кодексом порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню. Процесуальними джерелами доказів є показання, речові докази, документи, висновки експертів. Видається, що результати психофізіологічного дослідження з використанням комп'ютерного поліграфа можна віднести до категорії висновка експерта, проте в розрізі цього слід звернутися до Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, де у п. 6.8 зазначено, що з метою отримання орієнтувальної інформації можуть проводитися опитування із застосуванням спеціального технічного засобу – комп'ютерного поліграфа [4]. Водночас, якщо відносити висновок поліграфолога до категорії «висновок експерта», то здається досить логічним, що поліграфолог повинен мати статус експерта, що в реаліях сьогодення в чинному законодавстві не визначено. З наведеного можна констатувати, що отримана таким чином інформація може мати лише тактичну функцію та спонукає слідчого для формування подальшого алгоритму дій для пошуку та збирання доказів щодо конкретного кримінального провадження та не виступає самостійним джерелом доказів.

Єдине нормативне визначення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа наведено у п. 2 Порядку проведення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа у Державному бюро розслідувань, де зазначено, що це нешкідливе для життя і здоров'я людини опитування з використанням комп'ютерного технічного засобу, призначеного для реєстрації психофізіологічних реакцій, під час якого проводиться аналіз динаміки зазначених реакцій суб'єкта дослідження у відповідь на психологічні стимули, представлені у формі варіантів відповідей, предметів, схем, фотографій тощо, що дає можливість виявити симуляцію і представити зареєстровані результати в аналоговій та/або цифровій формі [5]. Фактично, на практиці проведення психофізіологічного дослідження з використанням комп'ютерного поліграфа відбувається на засадах, визначених у п.1 ст.8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», де зазначено, що органи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, мають право опитувати осіб за їх згодою, тут можна вести мову про те, що використання поліграфа є саме різновидом опитування з використанням спеціального обладнання. Основним моментом у цьому є те, що особа повинна добровільно надати згоду на проведення зазначеної дії, саме цей ключовий принцип міститься в ч. 3 ст. 28 Конституції України, де визначено, що жодна людина без її згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим дослідям, у розрізі цього поліграфологічне дослідження, на наш погляд, можна віднести саме до категорії «інші досліді». Саме відсутність чіткої регламентації застосування психофізіологічного дослідження з використанням комп'ютерного поліграфа у чинному законодавстві ускладнює роботу слідчих підрозділів під час збирання доказів, зокрема в жодному нормативно-правовому акті не визначено ситуації, за яких слідчому слід проводити перевірку особи за допомогою «детектора брехні». Водночас варто констатувати, що законодавець не надає жодних заборон проти проведення окресленого дослідження в рамках кримінального провадження, тобто, фактично, дотримуючись певних правил, зокрема щодо:

отримання письмової згоди особи, щодо якої буде проводитися дослідження;

наявності спеціального обладнання та приміщення, що мають певні сертифікати відповідності;

проведення дослідження лише особою, яка пройшла певну підготовку у цій галузі та має допуск до зазначеного виду робіт, немає більше ніяких законодавчо встановлених перепон для проведення зазначеної дії.

Слід наголосити, що розділ II Особливої частини КК України «Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи» містить в собі низку злочинів, що об'єднують у собі два родових об'єкта: суспільні відносини щодо охорони життя та суспільні відносини щодо охорони здоров'я, надання правової оцінки кожному окремо взятому кримінальному правопорушенню не входить до мети нашої роботи та виходить за її межі, тому ми не будемо зосереджувати на цьому свою увагу, оскільки це питання досить широко досліджено науковцями.

З огляду на вищезазначене вважаємо, що необхідно виокремити певні типові ситуації, за яких слідчому під час розслідування злочинів проти життя та здоров'я особи слід звертатися до проведення психофізіологічного дослідження за допомогою комп'ютерного поліграфа.

По-перше, проведення психофізіологічного дослідження з використанням комп'ютерного поліграфа, коли під час повторного допиту підозрюваного/свідка мають місце суперечливі один одному показання чи має місце зміна показань допитуваного.

Як вже було зазначено, для проведення психофізіологічного дослідження з використанням комп'ютерного поліграфа, необхідна письмова згода особи, тобто примусово провести цю дію неможливо. Так, як зазначав П.Д. Біленчук, науково доведено, що пам'ять людини є психологічним процесом, який складається з трьох основних стадій: сприйняття, запам'ятовування та відтворення. Дві перші стадії формують у нервовій тканині головного мозку нервові зв'язки (утворення). Уявні образи минулого в клітинах мозку зберігаються у формі так званих асоціативних зв'язків. Запам'ятовування та сприйняття мають вибірковий характер: людина запам'ятовує не все, що сприймає, а те, що викликає у неї глибокі хвилювання або є важливим для неї [2, С. 157]. Саме використовуючи зазначені властивості головного мозку, спеціаліст-поліграфолог за допомогою чутливого обладнання може спостерігати реакції людини на інформацію (у нашому випадку – це запитання), яку вона сприймає, слід підкреслити, що скоєння чи спостерігання за вчиненням злочину (за умови відсутності в особи психічних розладів), зазвичай, викликає сильні душевні хвилювання, страх, в окремих випадках – задоволення тощо, що обов'язково залишає ідеальні сліди у свідомості людини. Проте, як і будь-який вид дослідження за допомогою певного технічного обладнання, проведення перевірки на поліграфі не дає стовідсоткового результату, оскільки існують певні методики аби, скажімо так, ввести в оману надчутливі сенсори поліграфа, наприклад, це може бути покусання язика, напружування м'язів, спроба не видавати жодних емоцій та зосередження думок на якихось «нейтральних» спогадах, на практиці трапляються не поодинокі випадки, коли особи, що були суб'єктами дослідження, приймали заспокоюючі медичні препарати аби звести до мінімуму реакції на зовнішні подразники або ж навпаки – навмисно завдавали собі болю, наприклад, за допомогою розміщення невеликих голок у взутті, під нігтями тощо, аби поліграфолог не міг зафіксувати певні реакції на окремо взяті запитання, проте варто зазначити, що такі навмисні «спотворення» результатів дослідження вимагають від особи певної попередньої підготовки та тренувань. Тобто є очевидним, що особа, яка вперше в житті стикнулася з окресленим пристроєм, навряд чи зможе «керувати» дослідженням, оскільки для цього потрібно розуміти та знати всі тонкощі роботи обладнання та проведення цієї дії.

Так, наприклад, розглянемо ситуацію, яка мала місце у Донецькій області під час розслідування злочину, передбаченого п. 8 ч. 2 ст. 115, ч. 3 ст. 405 КК України, коли підозрюваний змінив свої показання під час досудового розслідування та було вирішено провести психофізіологічне дослідження з використанням поліграфа (провадження №1-кп/229/110/2021), зокрема: *«Згідно висновку психофізіологічного опитування особи з використанням комп'ютерного поліграфа (ОСОБА_4) №10/7/1186-118 вих. від 14.11.2018 року, на підставі аналізу його фізіологічних реакцій взагалі та значимих фізіологічних реакцій, зокрема, спеціаліст-поліграфолог, дійшов до висновку, що у ОСОБА_4 зареєстровано реакції приховування інформації на питання щодо його участі в даному злочині. Отримані реакції дозволяють дійти висновку, що гр. ОСОБА_4 володіє інформацією про відомі йому обставини справи, а саме про те, які події відбувалися на ВОП, де він ніс чергування, безпосередньо перед вбивством ОСОБА_13. З огляду на отриманні реакції, є можливим припустити наступний розвиток подій: ОСОБА_4 знаходився ввечері, безпосередньо перед подією, пов'язаною із вбивством ОСОБА_11 на чергуванні на ВОП. Разом із ним ОСОБА_49 та ОСОБА_50. В той вечір вони святкували день святого ОСОБА_6 та вживали спиртні напої. В ході святкування між деякими військовослужбовцями, а саме ОСОБА_48 та ОСОБА_12, виникали конфліктні ситуації, які переростали в бійки. Під час бійки ОСОБА_51 намагався вдарити ОСОБА_11 предметами, повалити його на землю, або придушити. Вночі ОСОБА_2 заступив на чергування, при цьому ОСОБА_51 знаходився на ВОП. Реакцій що вказують на ознаки наявності вогневого контакту з ймовірним противником не було. Як встановлено з показів ОСОБА_52 та ОСОБА_9, в цей час ОСОБА_14 теж знаходився на вулиці. Сам момент пострілу ОСОБА_51 не бачив, знає про обставини зі слів ОСОБА_2, свою роль бачить як особа, яка допомагала знищити речові докази (шукав гільзи) (т.4 а.с.1-17)»* [1]. У зазначеній ситуації висновок спеціаліста-поліграфолога підштовхнув органи досудового розслідування до того аби останні продовжували шукати докази винуватості особи, у зв'язку з чим було

проведено повторний допит особи та з'ясовано раніше невідомі обставини провадження, в результаті чого в подальшому суд ухвалив обвинувальний вирок.

По-друге, використання психофізіологічного дослідження за допомогою комп'ютерного поліграфа під час розслідування злочинів проти життя та здоров'я особи минулих років.

На нашу думку, застосування поліграфа є досить ефективним у випадку розслідування злочинів минулих років. Проте, проводячи це дослідження, варто пам'ятати, що зі плином часу спогади людини та ставлення до певних подій, які мали місце в минулому, можуть дещо деформуватися, що своєю чергою може призвести до помилкового трактування отриманої інформації. Саме тому слідчий, який вирішив провести окреслену вище дію, повинен ставитися до отриманих результатів як до вірогідних, а не таких, що є цілком правдивими. Тобто, фактично, висновок поліграфолога – це не процесуальний документ, він має лише певне орієнтуюче (тактичне) значення для органів досудового розслідування та суду зокрема і може використовуватися лише як джерело фактичних даних, а не як власне самостійне джерело доказів.

Варто погодитись з думкою О.І. Мотляха, що застосування поліграфа в кримінальному судочинстві України створює додаткові можливості для пізнання досудовим слідством того, що знаходиться за межами звичайних можливостей і здібностей: знань, вмінь, навичок, практики тощо. Проведення психофізіологічної експертизи з використанням поліграфа є достатньо ефективним інструментарієм для отримання криміналістично значущої інформації в розслідуванні конкретного кримінального правопорушення, зокрема нерозкритих злочинів минулих років [3, С. 209]. Отож, потреба в проведенні означеного дослідження може виникнути за умови відсутності доказів, наприклад, крім показань свідка, у кримінальному провадженні, де особі повідомлено про підозру, проте вона не йде на співпрацю зі слідством та заперечує свою причетність до скоєння протиправного діяння. У такому випадку слідчому, на нашу думку, варто запропонувати підозрюваному провести перевірку з використанням поліграфа, натомість, якщо особі дійсно немає чого приховувати, вона погодиться провести дослідження, бо за таких умов її становище у провадженні покращиться, у випадку ж категоричної відмови – у слідчого сформується враження, що все ж таки особа має причетність до скоєного діяння.

По-третє, коли підозрюваний/обвинувачений є ініціатором проведення психофізіологічного дослідження за допомогою комп'ютерного поліграфа.

Можливі випадки, коли підозрюваний у вчиненні злочинів проти життя та здоров'я особи заперечує свою причетність до скоєння окресленого протиправного діяння, коли як всі докази говорять протилежне, тоді, на наш погляд, слідчому доцільно провести перевірку особи за допомогою пристрою, комп'ютерного поліграфа, задля з'ясування його реакцій на поставленні щодо вчиненого кримінального правопорушення запитання. Проведений нами аналіз вироків суду у справах проти життя та здоров'я особи за період з 2019 до квітня 2021 року дає підстави стверджувати, що використання психофізіологічного дослідження з використанням комп'ютерного поліграфа набуває дедалі більшого розповсюдження, зокрема, на сьогодні у Єдиному державному реєстрі судових рішень за вказаний проміжок часу оприлюднено 24 вироків суду у справах проти життя та здоров'я особи, під час розслідування яких проводилося дослідження з використанням поліграфа (у деяких випадках ініціатором проведення виступав саме підозрюваний), і хоча висновок спеціаліста-поліграфолога не виступає окремим джерелом доказів, його вагомість під час досудового розслідування заперечувати досить важко. Зокрема, для всебічної реалізації прав підозрюваного/обвинуваченого, на нашу думку, слід доповнити ч. 3 ст. 42 КПК України пунктом 12-1 такого змісту: «Заявляти клопотання про проведення психофізіологічного дослідження з використанням комп'ютерного поліграфа». Надавши підозрюваному чи обвинуваченому таку можливість, законодавець в окремих випадках зможе полегшити роботу слідчого щодо розслідування кримінальних правопорушень, зокрема злочинів проти життя та здоров'я особи.

Висновки. Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що запровадження на сучасному етапі інституту психофізіологічного дослідження з використанням комп'ютерного поліграфа у кримінальному процесуальному законодавстві України, з одного боку, може полегшити роботу слідчого щодо розслідування злочинів, зокрема це стосується і злочинів проти життя та здоров'я особи, а з іншого – вимагає від законодавця проведення складної роботи щодо нормативного врегулювання проведення означеного дослідження.

На сьогодні суд під час розгляду справи висновок експерта-поліграфолога не вважає доказом та приймає його як додатковий аргумент на підтвердження правильності процесуальних дій та враховує в сукупності з іншими доказами. Тобто такий висновок спонукає слідчого шукати інші докази на підтвердження/спростування вини особи у вчиненні конкретного кримінального правопорушення. Варто констатувати, що результати психофізіологічного дослідження з використанням комп'ютерного поліграфа наразі виступають лише тактичним засобом під час збирання доказів у кримінальних провадженнях.

References:

1. Virok Druzhkivskogo miskogo sudu Donetskoi oblasti vid 04.03.2021 u provadzhenni №1-kr/229/110/2021. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95350271> (in Ukrainian).

2. Kriminalistika : pidruchnik / P.D. Bilenchuk, V.V. Golovach, M.V. Saltevs'kij ta in. / za red. P.D. Bilenchuka. Kiiv : Pravo, 1997. 256 s. (in Ukrainian).

3. Motlyah O.I. Efektivnist vikoristannya poligrafa u rozsliduvanni nerozkritih zlochiniv minulih rokov. *Porivnyalno-analitichne pravo*. 2014. №8. S. 206-209. (in Ukrainian).

4. Pro zatverdzhennya Instrukcii pro priznachennya ta provedennya sudovih ekspertiz ta ekspertnih doslidzhen ta Naukovo-metodichnih rekomendacij z pitan pidgotovki ta priznachennya sudovih ekspertiz ta ekspertnih doslidzhen : nakaz Ministerstva yusticii Ukraini vid 08.10.1998 № 53/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text> (in Ukrainian).

5. Pro zatverdzhennya poryadku provedennya psixofiziologichnogo doslidzhennya iz zastosuvannyam poligrafa u Derzhavnomu byuro rozsliduvan : postanova Kabinetu Ministriv Ukraini vid 11.05.2017 № 449. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/449-2017-p#Text> (in Ukrainian).

6. Simonenko N.O. Vikoristannya poligrafa pid chas rozsliduvannya zgvaltuvan minulih rokov. *Naukovij visnik Nacionalnoi akademii vnutrishnih sprav*. 2016. №2(99). S.265-274. (in Ukrainian).

7. Statistichni dani Ofisu Generalnogo prokurora. URL : <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html> (in Ukrainian).

Целесообразность использования результатов психофизиологического исследования, проведенного с помощью компьютерного полиграфа, при сборе доказательств по уголовным производствам против жизни и здоровья человека

Цехан Дмитрий Николаевич, e-mail: dimatsekhan@gmail.com

Национальный университет «Одесская юридическая академия», г. Одесса, Украина

Мурашко Анастасия Сергеевна, e-mail: anastasiamurashko999@gmail.com

Национальный университет «Одесская юридическая академия», г. Одесса, Украина

Аннотация: в статье проанализирована целесообразность использования результатов психофизиологического исследования, проведенного с помощью компьютерного полиграфа, при сборе доказательств по уголовным производствам против жизни и здоровья человека. Обращено внимание на состояние действующего законодательства, которое позволяет использование полиграфа на территории Украины. Выделены случаи, при которых следователю следует обращаться за проведением психофизиологического исследования с помощью компьютерного полиграфа во время расследования преступлений против жизни и здоровья человека: проведение психофизиологического исследования с использованием компьютерного полиграфа, когда при повторном допросе подозреваемого/свидетеля имеют место противоречивые друг другу показания или изменение показаний допрашиваемого; использование психофизиологического исследования с помощью компьютерного полиграфа при расследовании преступлений против жизни и здоровья человека прошлых лет; когда подозреваемый/обвиняемый выступает инициатором проведения психофизиологического исследования с помощью компьютерного полиграфа. Указано, что проведение обозначенного исследования имеет тактическую функцию во время расследования преступлений. Так же предложено дополнить ч. 3 ст. 42 Криминального процессуального кодекса Украины пунктом 12-1 такого содержания: «Заявлять ходатайство о проведении психофизиологического исследования с использованием компьютерного полиграфа».

Ключевые слова: психофизиологическое исследование, полиграф, доказательство, следователь, преступления против жизни и здоровья.